

Num. H. G. G. Wiesten d. 10ten Februar 1806.

DE
VLCERE
PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM

EX DECRETO
GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO
D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO

MED. ANAT. ET CHIRVRG. P. P. ORDINAR.
ACADEM. CAESAR. NAT. CVRIOS. ITEMQVE IMPERIAL. PETROPOL. NEC NON REGIAR.
BEROL. SCIENT. ET PARIS. CHIRVRGOR. SODALI,

PRO
GRADV DOCTORIS
AD DIEM XII. IANVAR. MDCCCLXIV.
IN REGIA FRIDERICIANA
PVBLICE DISPVTABIT

AVCTOR
HENRICVS MATTHIAS GVTFELDT
HOLSATO · ALTONENSIS.

HALAE AD SALAM AERE BEYERIANO.

DE

V L C E R E

PVTIDAM BRACCAVENTE FEBREM

EX DECRETO

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS

PRÆSIDENTIS

VRO HILMARI EVELINISIMO ET EXPERIENTISSIMO

DOMINO

D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO

MED. VCAT. ET CHIRURGO P. ORDINAR.

A. CAESAR. NAT. CURIOS. URBIS. SUPPL. P. REGIAE

REG. SCIENT. ET ART. CANTON. SOV. S. P.

PRO

GRADU DOCTORIS

IN REGIA ERIDICIANA

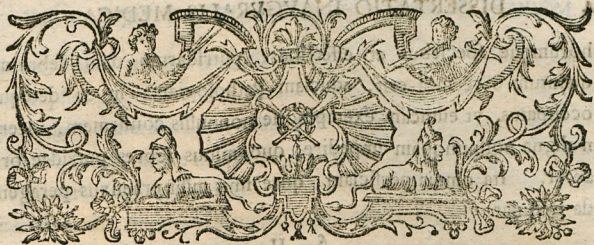
PVTIDAE DIRECTORIS

HENRICVS MATTHIAS GUTTFELDT

HOMINIS WITONENSIS

NAT. AD SALAM. A. 1712.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

VLCERE

PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM.

§. I.

Introitus.

Non defunt equidem celeberrimorum Medicorum monu-
menta, quae ulcerum ad hos illosue morbos ex-
posuere rationem; quorum tamen numerum ideo
adaugere non erubescō, quod, quae sopito modo
bello milites inter observaui, exoptarem mihi hac de re differen-
di eorumque, quae iam innotuere, veritatem confirmandi occa-
sionem suppeditauerunt. Ulcerum nimirum ad putridas febres
praecaendas respectum ostendam. Dicam primo de ulceribus

A 2

horum.

4 DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

horumque speciebus et effectibus; putridarum dein febrium, quantum e re mea erit, adiuciam Pathologiam; in eo denique occupatus, vt euincam exemplisque nonnullis confirmem, vlcera maligna nonnunquam impedire, quo minus febres putridae oriuntur. Ita omnia perfciam, quae finis mihi praefixus peragenda postulat.

§. II.

Definitio Vlceris.

In tanto Medicorum, quod vlceris definitionem attinet, dissenfu, eam stabilire, quam omnes probare possent, difficile sane est. Veteres enim Medici, prouti ex HIPPOCRATIS et GALENI elucescit scriptis, nimis erant hac in re inconstantes, quam vt firmi quidquam hinc in vlcere definiendo condi queat, quum per vlcus modo omnem continui solutionem, hinc vulnus quoque, modo eam continuitatis intelligebant dissolutionem, quae ab erosione proficiscitur, ossium tantum simili solutione excepta, quam *teredinem* potius vocabant. Neque recentiorum vestigia nobis securius sequi licebit, quum alii vlceris significatum nimis extendant, alii contra ea eundem nimium quantum restringant. Quare per *vlcus* hic intelligam solutionem continui non cruentam, ab erosione partis productam. Non video enim, qua ratione *teredinem* iure ab vlcere separari possimus, quum nil, nisi diuersitas partis, differentiam quandam suppediter.

§. III.

Causa Vlceris.

Quum vlcus semper supponit, vt solutio continui facta sit per erosionem (§. anteced.); sequitur, vt causa illius sit materia acris.

DE VLCERE PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM. 5

acris. Haec, vt vlceris caussa spectata, vel interne est, vel externe adplicatur. Si prius: cacochymia vlceris existit caussa. Si posterius: materia valde rodens parti cuidam corporis humani ad moueri debet, atque notum est, sic vlcera, quae *artificialia* nuncupantur, saepius produci. Patet hinc, vlceris causam modo internam esse, modo externam; opus tamen hic erit, vt priorem accuratori limae nunc subiiciamus.

§. IV.

Vlcus simplex et compositum.

Vlceris caussa sita est in acrimonia materiae, vlcus productis (§. III.). Verum acrimoniae humorum infiniti dantur gradus, praemonstrante id Pathologia. Materia ergo, quam enatum vlcus plorat, modo minorem, modo maiorem acrimoniae gradum ostendat, necesse est. Oritur hinc vlcerum in simplicia et composita distinctio. *Compositum* dicitur scilicet *vlcus*, quando materia, ex vlcere stillans, notabili acrimoniae gradu eminet; atque huic *simplex* opponitur et contradistinguitur, vtpote cuius materiei longe minor adscribenda est acrimonia. Nomina horum vlcerum originem a symptomatum numero sumserunt. Quo maior est morbus: eo maior est numerus symptomatum horumque grauitas. Quo minor contra ea est morbus: eo minor est symptomatum numerus et vehementia. Sed morbi magnitudo respondet causarum magnitudini. Fit inde, vt in vlcere composito plura et grauiora enascantur symptomata, quam in vlcere simplici. Illud itaque ob morborum compositionem compositum; hoc ob defectum plurium morborum, vlceri, symptomatum instar, adnexorum, simplex nominatur. Vlcus compositum non

infrequenter etiam *malignum* et *qualificatum* salatur. Neque abluat a nostra horum ulcerum definitione GALENI de ulceribus simplicibus et compositis sententia. Confer. EIVS *Method. medend. Lib. III. Cap. IV.* Nam manifesto docet, vlcus simplex a composito symptomatum et numero et magnitudine differre. Atque huic etiam rei curandi methodi diuersitatem inniti egregie in initio Capituli demonstrat.

§ V.

Ulcerum compositorum species.

Quae ulceribus inesse deprehenditur compositio, non nisi relatiue intelligenda erit (§ anteced.). Hinc noui gradus in perferutanda ulcerum compositorum natura cogitari possunt. Nonne hinc etiam noua diuersitas symptomatum morborumque, cum ulceribus compositis connexorum? Innumerae hinc ferme ulcerum compositorum distinctiones et nomina. Vid. FERNELII *Methodic. Libr. VII. de extern. corpor. affect. Cap. IX.* pag. m. 664. Confer. etiam HIPPOCRATIS *Libr. de Medico*, vbi varia de ulcerum natura tradit, interque alia quatuor ulcerum progrediendi modos prescribit.

§ VI.

Materia ichorosa ulceris causa existit.

Generatur non numquam in corpore humano materia tenuis, foetida maleque colorata, quae *Sanies* seu *Ichor* nominatur, sed pro differentia peculiari diuersa haud raro nomina nanciscens. Quum non foetor tantum, sed malus quoque huius materiae color corrupti in humorum massa salis et olei sufficientia praebeat signa; inde vero a salium et olei fluidorum constitutione natu-

DE VLCERE PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM. 7

naturali ita mutata non possit non acrimonia determinatae speciei inferri: sequitur, materiam ichorosam simul esse acrimonia imbutam. Verum enim vero omnis materia acris rodentem in corpore humano exferit effectum, vnde etiam contingit, vt causa vlcerrum existat (§§. II. III.). Quod ergo materia saniosa vlcera inducere queat, dubitari non potest. Quoniam vero materia ichorosa, collata cum alia materia, quae acredinem concepit, longe eminentiorem acridinis gradum prae se ferat: necesse est, vt, si ichor vlceri cuidam, originem suam det, tale exinde, quod compositum est, proficiscatur (§. IV.). Patet id ex cancro aperto vlceribusque cancroideis.

§. VII.

Purulenta materia vlcera producit.

Purulenta materia quamuis multum ab ichore recedat, spissa scilicet est, subalbida aque foetore maxime remota; in eo tamen cum saniosa materia conuenit, quod aequae, vt haec, vlcera prouocet. Subnata enim motu humorum intestino, naturalem legibusque sanitatis conformem mixtionem fluidorum corporis nostri destruyente, salinis particulis alienae indolis, a viscido tamen obuolutis, abundat. Tunc vero siue circulo humorum agitata, siue quieta in calido loco relicta diu, ita mutetur necesse est, vt, impetuosi hinc prouocato motu massae intestino, salinae demum particulae a viscido obuoluentis connubio recedant, hincque ad suum effectum exferendum aptiores euadant. Verum salium effectus est arrosio. Ergo purulenta materia, et erosionem solidorum, et vlcera producere valet (§§. II. III.). Accedit mutatio materiae purulentae in saniam, quae saepe in morbis contingit (§. ante-

(§. anteced.). Idem comprobatur experientia. Abscessus externi, vomicae pulmonum, empyema, sibi in ipsi viam per pectoris exulcerata latera aperiens, id docent. Ex ipsa autem demonstratione, haec usque suppeditata, patet, vlcus, pendens a materia purulenta, modo simplex, modo compositum existere posse. Ichor materiaque purulenta non vnicae sunt vlcum internae causae. Vlcum enim tot diuersae existere possunt causae internae, quot dantur acrimoniae humorum species. Verum non animus fuit, pluribus specialioribus vlcum causis recensendis inhaerere; sufficit eas tetigisse, quae subsequentibus robur addere videntur.

§. VIII.

Vlcus externum successiue minuere potest copiam materiae acris, in humoribus et corpore humano existentis.

Omne vlcus oritur a materia acris, erodente solidam quandam corporis humani partem (§. III.). Fluidum itaque acre, vt pote quod veram suppeditat vlcum causam, viam sibi, qua effluere queat, sternit, nisi effluxus eius e loco exulcerato aliunde impediatur, quod cum ad essentiam vlcum non pertineat, sed accidentaliter tantum contingat, nostram non meretur attentionem. Si vlcum materia ex omni vlcere naturaliter fluat: eadem fluet etiam ex vlcere, quod *externum* dicimus, seu cuius cauitas erosa foras patet. Tunc autem, vlcere rite tractato, materia acris continuo e corpore pellitur, cuius itaque copia successiue decrefcere debet, nisi causae adfuerint in corpore, quae efficere possunt, vt lacuna semper expleatur. Quae cum ita sint, generatim elucescit, vlcus externum successiue minuere posse copiam materiae acris, in humoribus et corporis humani partibus existentis.

DE VLCCRE PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM. 9

sistentis. Vlcera interna, quam maxime hac in re ab externis recedunt; effluens enim ex istis materia vel resorbetur ad humorum denuo massam, vel in loco exulcerato relinquitur, acrimonia hinc vterius serpente. Quod vero causas attinet, quae impediunt, quo minus vlcus externum materiam acrem imminuat semper, de iis mox plura afferam.

§. IX.

Eundem effectum (§. antec.) praestant vlcera externa artificialia.

Quae §. antec. adduximus, ea, vt ipsa edocet demonstratio, in vlcera externa cadunt, quatenus a vitio fluidorum corporis humani excluduntur. Verum vlcerum externorum artificium eadem est ratio. Omne enim vlcus, hinc et id, quod artificiale nuncupamus (§. III.), supponit partem solidam solutam (§. II.). Sed soluta in parte solida vnitatis species est debilitatis, quam pars solida contrahit. Debilitas aurem, in parte quadam contracta, attrahit fluida, vtpote quae ad ea maxime loca, quae debilia sunt, vehuntur. Quod si itaque in corpore, cuius humores acridinem concepere, producat vlcus externum arte: fieri tunc aliter non potest, quin hinc idem suboriatur effectus, quem vlcere externo naturali, adiuncta demonstratione, in §. antec. adseripimus.

§. X.

Vlcera externa praecauere possunt morbos ex acrimonia oriundos.

Morbi, ex acrimonia humorum oriundi, praecauentur, quando efficitur, vt morbi isti ad actum non deducantur, licet acris materia iam inexistat humoribus. Nunc eiusmodi morbi

duplicis sunt speciei. Alii statim ponuntur, quam primum adsit materia acris, atque hi, vt facile patet, praecaueri hac ratione non possunt, quum adsint vt necessarii materiae acris effectus. Alii contra ea morbi ita comparati sunt, vt abesse queant, licet iam acredo in humoribus contracta sit, siue nunc eorum ortum paucitas materiae, aut obuolutio eius impediat. Huius farinae morbi ab vlcere externo praecaueri possunt. Fac enim, acredinem humorum huius esse in subiecto quodam indolis, vt morbus inde non necessario producat, atque hinc istam sine hoc cogitari queat; pone eo ipso tempore, quo morbus quasi successiue generatur, vlcus externum accedere: contingent tunc ea, quae §§. VIII. IX. euicta sunt. Quum vero cessante causa, cessare debeat effectus: fiet ab vlcere externo, vt morbus, licet adhuc absens, ab acri tamen materia producendus, ad actum deduci nequeat. Vlcus itaque externum eiusmodi morbum praecaeuebit (per antec.). Experientia ab hoc asserto plane non recedit. Plura hac de re docebunt sequentia.

§. XI.

Causae hos effectus (§§. VIII. IX. X.) impediētes. Laesio viscerum.

Experientia docet, vlcera externa, siue naturalia fuerint, siue artificialia, non semper effectus, modo recensitos, producere. Solus cancer apertus, in externis partibus comparens, huius est rei documentum. Causae itaque adsint necesse est, quae saluatares istos effectus impediunt, quas indagare subsequētia postulant. Primaria fere est viscerum laesio. In Pathologia enim euincitur, viscera laesa acrimoniae humorum multiplice ratione fauere

uere

DE VLGERE PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM. II

uere. Quodsi ergo hinc vere proueniat, aut sustentetur humorum a credo: haec abigi nequit, nisi viscerum laesio primo extirpata sit. Nunc vlcera externa viscerum laesionem, qualis ex solidorum vitio enascitur, funditus tollere non possunt. Ergo tunc ob viscerum laesionem tantum materiae acris semper generatur, quantum corpori ob vlcus externum rite fluens decedit. Non poterit ergo in hoc casu vlcus externum acrimoniam successiue imminuere, morbosque omnes, qui natales ab acrimonia fluidorum ducunt, praecauere. Laesio itaque viscerum impedit effectus, quos vlceri tali externo adscripsimus.

§. XII.

Materia putrida in vlcere relicta eosdem effectus impedit.

Alia causa impeditorum vlceris externi effectuum est materia corrupta, in vlceris cauo restagnans. Quam enim materia corrupta, ad humorum massam delata, aliam fluidorum partem adhuc sanam inquinat: sequitur, vt putrida corruptaque materia, in vlcere relicta, acridini humorum nouas addat vires, et impediatur, quo minus inde ab vlcere acrimoniae humorum imminutio expectanda sit. Neque malum tantum in loco exulcerato redintegratur, sed resorptione materiae facta ulterius serpit, cumque humorum massa communicatur. Vlcersa male tractata et scabiosa saepe huius rei existant exempla.

§. XIII.

Alia impedimenta.

Vlcus externum non nisi tunc imminuit humorum acrimoniam, quando materia libere ex vlcere manat (§. VIII.). Omne igitur id, quod efficit, vt materia ex loco exulcerato stillare ne-

queat, efficiet etiam, vt acrimonia humorum a prouocato vlcere tolli non possit. *Hinc exsiccantia, adstringentia, cauitas vlceris necessitate citius clausa* aliaque descriptos vlceris externi effectus impediunt, a qua re obseruationes plane non abluunt. Monendum hic erit, haec omnia non ideo tantum horum effectuum impedimenta existere, quod effluxum materiae prohibent, sed ideo quoque, quod subsistens in vlcere materia, calore vel etiam sua ipsamet natura in motum intestinum abrepta, simili, vt §. ant. ostendimus, modo nocet, et detrimentum affert, multo quod magis atque citius contingeret, quando laeso viscerum, forsitan simul concurrens, acrimoniam continuo auget.

§. XIV.
*Aliud impedimentum sistit materia acris nimis copiosa,
 et virulenta.*

Vlceris ope determinata tantum materiae acris copia excluditur. Quod si ergo haec nimium quantum abundat in humoribus: satis magnum, absente etiam viscerum laesione, requiritur temporis interuallum, vt omnis e corpore eiiciatur. Antequam itaque vlcus suum praestare possit effectum, acrimonia humorum visceribus iam ob temporis longitudinem labem infert; vnde fit, vt noua acrimoniae subnata causa, suo fraudetur vlcus effectu. Vnde constat, acrimoniam humorum nimis magnam vlceris impedire effectum, quo acrimoniam subnatam imminuit (§§. VIII. XI.). Acrimonia humorum nimis virulenta citius, quam alia, quae aliam naturam nacta est, effectus suos producit. Vnde non solum copia materiae acris nimium satis cito increfcit; sed viscera etiam intra breue temporis spatium laeduntur; a qua vtraque causa non poterit

erit non iste impediri effectus, quem vlceri externo tribuimus (§§. VIII. XI. et anteced.). Vlcerum scabiosa et scorbutica haec confirmant. Plures longe dantur vlcerum effectus, a me vero ob causam, quam §. VIII. adduxi, omittendos. Nolo enim breuem hanc scriptiunculam praeter necessitatem augere.

§. XV.

Febris putrida quid?

Oriuntur non nunquam in corpore humano febres, quarum causa est humorum putrefactio, quas itaque *febres putridas* dicunt. Nolo hic malignitatis vocabulo vti, ne roties agitatam inter Pathologos de febrium malignitate disceptationem denuo re-coquere opus habeam. In verbis faciles nos esse oportet. Neque eorum sententiam limae subiiciam, qui adfirmant, veram putredinem, viuo adhuc corpore humano, in humoribus nostris suboriri non posse. Vltro enim cuilibet ad obseruata leuiter tantum attento, patebit innumera ferme phaenomena in corpore humano explicari non posse, nisi vera humorum assumatur putredo.

§. XVI.

Materia febrium putridarum comparatur cum ichore et materia purulenta.

Quando indolem et naturam materiae, febres putridas producentis, paullo accuratius consideramus: haud difficulter elucescet, eandem modo ichori similem esse, modo etiam ad materiae purulentae genus accedere. Dantur febres putridae, vbi humores maxime sunt resoluti, tenuesque; vbi materia, sudore et diarrhoea excreta, foetorem longe lateque spargit; vbi humores, serum maxime et lympham, naturalem suam colorem amittunt at-

que similem nonnunquam, qualis in ichorosa materia adparet, nanciscuntur. Nullum hinc erit dubium, quin nonnullarum febrium putridarum materia ichori seu saniosae materiei similis sit. Idem patet, si effectuum similitudinem consideres. Ulcera, exanthemata, haemorrhagiae efferae, continui solutiones, spasmi, convulsiones, dolores, inflammationes, gangraenae aliaque frequentia sunt phaenomena, quae tam a febrium putridarum materia, quam ab ichore proficiscuntur. Ortus multarum febrium putridarum, plane similis origini materiae ichorosae, eandem veritatem magis adhuc confirmat. Prouti enim putredine excluditur materia febrium putridarum, ita putredo etiam generat ichorosam materiam, demonstrantibus id Pathologis. Verum dantur aliae febres, quae a Pathologis itidem febrium putridarum numero accensentur, in quibus tamen purulentae materiae similis videtur materia obtinere. Eminent inter has febris variolosa secundaria. Pustulae variolosae, quae inflammationes sunt, aucto dolore, pressione et spasmo, motu humorum, in suppurationem tendunt, atque natae hinc materiae purulentae portio non parua per bibula vbique in corpore humano vasorum resorbentium oscula suscipitur adque humorum massam defertur, ingentis ibi, pestiferae haud raro, febris causa euadens. Haec est decantata illa febris variolosa secundaria, ab illa, qua exanthemata variolosa versus peripheriam primis diebus vrgentur, tempore, ordine, et impetu omnino diuersa. Non negabunt Medentes, hanc febrem esse febrem putridam; nihilo minus pus magis, quam ichor eandem producit, nisi peculiare circumstantiae nonnunquam accedant, quibus aut suppuratio impeditur, aut humorum motus adeo intensus redditur,

tur, vt primo putredinis gradu iam correpta materia in ichorosum diffuat liquamen. Hoc enim nonnunquam contigisse, non sine dolore memorant Obseruatores. Praeter variolosam febrem huc adhuc pertinet febris pestilentialis et dysentericae species, in qua itidem purulenta magis, quam ichorosa comparet materia, licet haec certus effectus, quam causa febris, in toto suo ambitu consideratae, existat. Verum sufficienter ex allatis elucescere potest, febriam putridarum materiam modo ichori, modo materiae purulentae similem esse. Atque id ipsum sine omni difficultate rationis auxilio demonstrari posset vterius, si necessitas id nunc postularet.

§. XVII.

Febris putrida vlcerum causa fieri potest.

Materia, quae in febribus putridis obtinet, modo ichorosae, modo purulentae materiae similis erit (§. anteced.). Verum a similitudine causae ad similitudinem effectus valet consequentia. Ergo effectus materiae febrium putridarum respondebunt effectibus modo ichoris, modo purulentae materiae. Atqui ad hos vlcera pertinent (§§. VI. VII.). Quam ob rem a febre putrida vlcera oriri possunt. Quid, quaeso, cutis, quid viscerum exulcerationes, a febribus putridis peractae, aliud docent?

§. XVIII.

Ortus vlcerum a febris putridae materia, antequam febris

manifesto adpareat.

Prouti vlcus a nata iam febre putrida proficisci potest: ita hinc etiam oriri potest, quamuis nulla manifesta febris putridae praesentis conspiciantur signa. Scitur enim ex Pathologia, morbo.

borum, ab acrimonia humorum oriendorum, eam esse naturam, vt iisdem subiectum diu liberum videri queat, licet in fluidis pessima illa iam obtineat, quae scaturigo illorum est, diathesis. Atque id etiam de putridis valebit febribus. Manifesto id probat observatio, quam praeterito bello nactus sum. Pars militum quondam loca occupabat paludosa, montibus vbique cincta. Nulla aderant febris signa, quam diu miles, quiete fruens diuturna, in his relinquebatur locis. Vix vero quietem motus, in salubrioribus licet locis susceptus, excipiebat, cum iam adeo pestifera milites hosce inuadebat febris putrida, vt vix vnus aut alter vitam deportaret. Quae cum ita sint, dubium non est, quin materia februm malignarum corpori iam inhaerere queat, licet vlla febris ipsius manifesta signa nondum conspiciantur. Quoniam nunc ea ipsa materia vlcera causa existere potest (§. anteced.): sequitur, vlcera a febris putridae materia excludi posse, antequam febris ipsa ad actum deducatur. Verum alio adhuc modo haec omnia tibi concipere poteris. Quando febris putrida fieri quasi incipit, oritur tunc febris, saltem motus comparent febriles, quibus fit, vt materia, creans febrem putridam, tam a connubio alienae materiae liberetur, quam critico motu ad corporis peripheriam moueatur postea, ibi frequentissime siue intensa excretionem peripherica, siue exanthematum productione expellenda. Concipe nunc adesse impedimenta, quae materiam neque excerni, neque in exanthemata abire sinunt, vtrumque enim, cum frequenter accidat, fingi etiam poterit: fiet tunc, vt materia et intestino motu liberata, et aucto sanguinis impetu agitata, vel ad viscus quoddam, vel ad vnum peripheriae locum metastasi quadam contingente,

DE VLCERE PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM. 17

gente, propellatur, innata quasi sua vlcus, tumore praegresso, efficiens. Quam egregie haec, quae diximus, obseruationibus confirmantur! Quando vel aegri, vel ipsi nonnumquam Medentes motus istos febriles, quibus annunciat, vt ita dicam, febris putrida, spernunt minusque curant; quando vires naturae aegri, tot saepe numero aegrotantes e mortis faucibus eripientes, languescunt; elapsis vix aliquot diebus certe adsunt viscerum laesorum signa, haecque visceribus insista labes non raro vel in vlceratione consistit, vel in eandem abit. Quum itaque non ratio tantum, sed fidissima etiam experientia huic propositioni calculum suum adiciat: nefas omnino foret, si de veritate illius dubitare quidam vellet.

§. XIX.

Natura vlcera a febre putrida producti.

Quando febris putrida vlcus quoddam producit, hoc oritur a materiae, modo ichori, modo purulentae materiae respondentis, actione (§. XVII.). Natura itaque vlcera, a febre putrida profecta, similis erit illius, quod ab ichore aut pure efficitur. Tale vero vlcus est modo simplex, modo compositum (§. VI. et VII.). Ergo vlcus etiam, cuius ortus febris putridae debetur, erit modo benignum, modo malignum. Quoniam vero plurimarum febrium putridarum materia, testantibus id obseruationibus, ichori aequiparanda est, atque praeterea pus, in putrida febre praefens, facile in ichorem abeat, quod vel ipsae variolae probant: sequitur, vlcus, febris malignae adscribendum, plerumque esse malignum debere, atque idem, licet initio benignum fuerit, facile in malignum transire oportere (§. VI. et antec.). Vlcera, ab ipse euanidis iam factis variolis relicta, hanc propositionem satis superque confirmant.

C

§. XX.

§. XX.

Vlcerum respectus ad febrem putridam nondum praesentem.

Fieri potest, ut inde a febre putrida vlcus oriatur, antequam ipsa febris putrida compareat (§. XVIII.). Fieri itaque etiam poterit, ut vlcus hocce corporis partes externas adfigat, ideoque externum euadat. Atqui demonsttrauimus §. X. vlcera externa praecauere morbos, ex acrimonia humorum oriundos, posse, quarum numero iure meritoque accensetur febris putrida (§§. XV. XVI.). Quare nullum erit dubium, quin vlcus, a subnascente febre putrida proueniens, externum si fuerit, febrem putridam ipsam praecauere possit, quum non necessarius sit acrimoniae humorum effectus (§§. X. XVIII.). Quod vero vlcera attinet interna, a putrida febre ita effecta, ea possunt quidem, sed non semper, febris putridae ortum praecauere. Quando enim materia febris putridae omnis ad viscus quoddam delata est, vlcus ibi formans, cuius materia aut resumit ad sanguinem, vel sua natura, vel ob alias circumstantias nequit, aut abhorret nimium a natura illius, quae februm putridarum suppeditat causam, tali vlcere interno omnino praecauetur febris putrida. Huc omnes exulcerationes viscerum pertinent, quae a neglecta fibre putrida oriuntur, et non permittunt, ut febris putrida oriatur. Quando autem vlcus quoddam in interioribus corporis partibus a deposita februm putridarum materia enascatur, atque praedictae circumstantiae absunt: resorbetur tunc iterum materia febris putridae, sua adhuc natura gaudens, neque febris putrida tunc impossibilis erit.

§. XXI.

Vlcerum, a putrida febre non prouentium, respectus ad eandem praecauendam.

Vlcerum externa, siue naturalia fuerint, siue artificialia morbos, ex acrimonia humorum oriundos, praecauere possunt (§§. VIII. IX. X.). Febris itaque maligna poterit etiam praecaueri ab vlcere externo, licet hoc neque a materia, febrem putridam generante, efficiatur, neque pro-

DE VLCCRE PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM 19

propriis corporis humani viribus producat. Verum vlcera interna, aliunde a febre putrida enata, iterum differunt hic ab vlceribus externis, similiter ortis. Modo enim praecauent, modo non praecauent febrem putridam. Vtrumque docuit experientia. Etenim *Schreiberus* obseruauit, subiecta, vlcere interno laborantia, a peste, quam descripsit, magis libera deprehensa fuisse. Quod vero eiusmodi vlcus internum non semper febrem putridam praecauere possit, exinde patet, quod febris putrida nonnumquam complicata cum febre hectica existat. Ratio harum obseruationum non difficulter perspicitur, si praeceptorum pathologicorum exactam habeamus rationem. Vlcera enim interna, de quibus nunc loquimur, oriuntur a materia, diuersa a febrium putridarum materia; id enim requirit hypothesis. Quodsi nunc causae admittae fuerint, febrium putridarum materiam ingenerantes: materia, hinc producta, deferri debet ad locum exulceratum, cum huc omnes corporis collectae impuritates confluant. Nunc porro notum est, materiam corruptam in corpore humano, si eidem alia materia adfundatur, huic naturam suam impertire posse. Fieri hinc etiam potest, vt febrium putridarum materia, remixta cum ea, quae ex vlcere interno, ab ista febre non suborto, stillat, ab hac ita mutetur, vt, amissa sua determinatae speciei mixtione, febrem putridam ingenerare nequeat. Id vero etiam alio modo contingere potest. Quum enim vlcera interna attrahant collectam aliunde febrium putridarum materiam; impediunt eo ipso, quominus humorum circulo agitari, resolui adque determinandam febrem putridam aptior euadere queat. Quoniam autem vlcerum internorum materia non semper possit eam, quae febrium putridarum causa existit, in suam commutare naturam, si nimia in quantitate iam in corpore collecta sit; quoniam etiam porro febrium putridarum materia saepe maxime virulenta est, atque id ita, vt citissime suum exferat effectum, putridam nempe febrem: sequitur, vlcera eiusmodi interna non semper posse ortum febrium putridarum praecauere.

§. XXII.

Casus medicus.

Demonstravi haestenus a priori, vlcera, in corpore suborta, posse febrem putridam praecauere. Annitar nunc haec meis obseruatis ea, qua id fieri potest, certitudine corroborare. Miles viginti circiter annorum, robustum corpus nactus, perfecta semper fruens sanitate, nisi quod plethora, ad quam pronus erat, frequentiores venaesectiões requireret, vere anni 1760. insolita lassitudine, & inconsueto corporis corripiebatur torpore. Parum haec curabat. Quum vero malum incrementum videretur: ad solenne illud domesticum auxilium fugit, quod ex Rob. Sambuc. & feruida paratur cereuisia, credens, fore vt hoc remedio, vi sudorem eliciens, amissam sibi restituat salutem. Verum in cassum hoc adhibebatur remedium. Lassitudo de die in diem maiora capiebat augmenta, vsque dum ne negotia quidem sua auxilio destitutus aeger peragere posset. Accessit moeror animi, taedium omnium rerum, & circa musculos Gastrocnemios peculiaris sensatio, sese ad plantam pedis extendens sensus, fornicanti similis. Elapso aliquo temporis spatio, matutino tempore lecto surgens, satis quiesca peracta nocte, dolorem & tensionem circa collum sentiebat, exterius tamen praeter lenem ruborem & tumorem nihil obseruabatur. Adplicabantur huic dolenti loco flor. Chamom. cum farina. Nox erat valde inquieta; tensio, dolor ardens ingens miserum aegrum quiescere non sinebant, atque inter hos calamitates lux expectata redit. Atque tunc aeger, lecto relicto, cum stupore insignem tumorem obseruabat, qui liberam neque loquelam neque respirationem esse permittebat. Ad me nunc in his miseris mitebatur, atque, locorum distantia ita iubente, aegrum ad me portandum curabam. Obstupui, viso aegro, cum tumorem conspicerem tantae magnitudinis, vt infantis capiti aequiparari posset. Propendebat supra sternum, a glandulis sublingualibus ad laryngem et sinistrorsum magis ad maxillares glandulas sese extendebat. Mollis praeterea erat tumor. Inciden-

DE VLCERE PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM. 21

cidendum tumorem esse iudicabam. Facta incisione non tantum insignis, materiae ichorosae, frustis sanguinis coagulati nigris remixtae, effluebat; sed adeo etiam foetida erat haec materia et acris, vt adstantium nonnulli lypothymici euaderent, et adhibita instrumenta corroderentur. Ipse aeger lypothymia correptus, vulnere rite deligato lecto inferebatur, eidemque potiuncula analeptica praescribebatur, iusta bonaque simul commendata diaeta. Effluxus materiae per integrum continuabat diem, vt nouis saepius deligationibus opus esset. Nox erat satis tranquilla. Die ab incisione secundo insignis iterum materiae copia effluebat eratque eiusdem plane indolis. Praescribebatur postea Infusum Cortic. Chin. cum serpent. Virg. matutinis horis assumendum; horis pomeridianis potio temperans & mixtura simpl. camphor. cum spir. Nitr. dulc. & syr. papav. rhoead. remixta vicissim propinabantur. Praeter insignem lassitudinem & aestum sitimque, tempore vespertino grauiores, nihil apparebat praeterea mali. Octiduo elapso nouis opus erat incisionibus, quibus dein tota materiae adeo acris tyrannis adparebat. Musculi colli pectorisque, optimi tanquam Anatomici ope praeparati, nudati adparebant; larynx arteriaque carotis, pulsatione exsurgens, conspiciebantur. Tandem effluxus materiae, iisdem remedijs diu continuatis, mirior fiebat et vulnus proprio conamine, aegri emolumento, coire videbatur. Redintegratis aegri simul viribus, adpetitus vrgebat. Modum tenere nescius aeger adeo insignem ciborum ingurgitabat copiam, vt vocatus ad eandem noctu, extrema frigida, insignes sanguinis versus caput congestiones, oculos protuberantes, celerem respirationem et anxiam, atque deliria intercurrentia obseruarem. Cessabat praeterea effluxus materiae. Frictiones, fomentationes, clysteres demulcentes, vesicatoria, ad furas adplicata, et potio ex aquis diapnoic. pulu. serpent. virg. Nitr. et Camphor. parata, mala praesentia tollebant, futura arcebant. Redibat etiam effluxus materiae. Denique, continuatis descriptis remedijs per aliquod adhuc tempus, aeger cum sanitate in gratiam redibat, postquam per

noem hebdomadam spatium adeo periculoso morbo conflictatus erat. Summa huius historiae momenta descripsi. Symptomata, quae ipsum morbum praegressa sunt, accuratius describere non potui, quum et absens fuerim, & eiusmodi indolis homines, qualis aeger erat, non nisi tunc de morbo conqueri soleant, quando vehementius urget.

§. XXIII.

Quid exinde deduci possit? exponitur.

Quodsi nunc confideres, aegrum, cuius historiam enarrauimus §. antec. infolito torpore et lassitudine fuisse correptum; motus febriles horis vespertinis grauiore factos esse; idem contigisse, ab ulcers enati coalitu temporario; tuncque simul deliria intercurrentia obseruata esse; quod si haec cum signis, febrem putridam annunciantibus et exanthematum retropulsionem subsequens comparare velis: patebit, vtraque inter signa maximam intercedere similitudinem. Atque hinc probabiliter ratione concludimus. 1. aegrum maximam habuisse dispositionem ad concipiendam febrem putridam. 2. vlcus malignum, inde a materia febris putridae metuendae productum, praecauisse febris putridae ortum. 3. vlcus itaque generatim efficere posse, vt putrida praecauetur febris. Non sine graui causa dixi haec probabiliter tantum ex recensita §. antec. morbi historia colligi posse. Quis enim hic vltra probabilitatem progredi poterit? Neque nocet haec probabilitas veritati asserti mei. Probabile ideo, quod est probabile, nullam dat certitudinem, quae omni dubio esset superior. Quodsi vero aliunde iam cognitam habes veritatem rei cuiusdam, videasque dein eandem ex alio fundamento probabiliter confirmari: tunc tantum abest, vt probabilitas haec veritati tui asserti nociua sit, vt potius veritas hinc nouo corroboreretur argumento, magisque stabiliatur, quam si ex vnico illo principio, quod certitudinem dabat, cognita fuerit. Ad probabilia haec argumenta eo saepius in Medicina recurrere debemus, quo frequentius casus incidunt, quorum natura non permittit, vt summa certitudine intelligantur. Omnia probabilia argumenta ideo

in Medicina reicere velle, quod non absolutam dant certitudinem, iudicium esset hominis, limites nostrae artis non intelligentis.

§. XXIV.

Alius casus.

Miles plethoricus neglexerat ob bellica sua negotia, quibus continuo interesse debebat, venaesectionem, ipsi alias solemnem. Quum vero varia a plethora proficiscentia sentiret incommoda: restituta paululum quiete venaesectionem administrandam curabat. Educitur iusta sanguinis quantitas, secta in brachio cephalica vena, atque miles de nullo conque- rebatur dolore in loco, vbi vena erat pertusa. Incidit interea, vt miles negotium suscipere deberet, ad quod perficiendum manus continuo et vi quadam mouebat. Hinc dolor et tumor loci, vbi secta erat vena. Vocatus in auxilium radios quasi vidi gangraenosos, late sese extendentes. Fugiendum erat, discutientibus nil efficientibus, ad emollientia, quibus, producto satis bono pure, gangraena fistebatur. Coaluit successiue vlcus, vixque latera eius coierunt, quum iam signa horrendae febris putridae, cum ferocibus stipatae deliriis compareat. Nulla ars, nullum remedium aegrum mortis faucibus eripere poterat, sed aucto successiuo morbo, cuius lene erat initium, satis cedere debebat aegrotans. A morte deprehendimus, nil a venaesectione fuisse laesum.

§. XXV.

Consectaria.

Ex historia §. anteced. suppeditata, colligimus 1. aegrum iam ante administratam venaesectionem dispositione ad concipiendam febrem putridam laborasse. Patet id, tam ex tumore, statim in gangraenam tendente, quam ex vehementissima febre putrida, dein conspicua reddita. 2. vlcus productum impediisse aliquamdiu febris putridae ortum. 3. vlcus illud ideo non potuisse plenarie praecauere febris putridae ortum, quod materia huius febris in corpore insigni iam quantitate collecta, sufficienter non effluerit. Hoc itaque casu confirmantur procul dnbio ea, quae

quae in §§. anteced. de ulcere, praecauente febrem putridam, adduximus. Quodsi demum ad alia Praeticorum obseruata attendas: idem confirmatur. Ulcera artificia'ia praecauent luem, qua bruta animalia adficiuntur; praecauere visa sunt pestem in hominibus, veraque omnino videtur esse sententia, qua adfirmatur, variolas artificiales ideo inter alia naturalibus praestare, quod, facto sub insitione ulcere artificiali, libere dein materia variolosa corpore effluere possit. Omitto alia, quae idem corroborant, argumenta.

§. XXVI.

Causae, quae faciunt, vt vlcus potius a materia febris malignae excitatur.

Colligi hactenus ea momenta, quae testamur, vlcus febrem putridam praecauere posse. Restant vero nonnulla, de hac materia dicenda, quae prioribus nunc adiungam. Testatae sunt obseruationes, vlcera non vnice praecauere febrium putridarum eruptionem. Idem saepe furore largissimo, diarrhoea, vomitu, et frequenti mictione contingit. Oportet Pathologum, non tantum phaenomena, quae in morbis adparent, sed illorum etiam causas scire. Iure itaque hic quaerere possumus: cur modo hac, modo illa ratione praecauetur putrida febris? Notum ex Pathologia est, febrem putridam nonnumquam oriri, delata virulenta materia primo ad ventriculum et intestina, eadem dein ad sanguinem hinc per absorbentium vasorum patula orificia tendente. Pone, hinc vere in corpore quodam generare materiam febris putridae; pone itaque eandem materiam haerere in ventriculo huicque ad nexis intestinis: facile tunc fieri poterit, vt aut vomitus, aut diarrhoea producat, febris putridae ortum omnino praecauens. Quum enim materia febrium putridarum sine dubio acris sit, quum a putredine suam ducat originem, atque quum acris materia, delata ad ventriculum et intestina, modo vomitum, modo diarrhoeam concitare queat, praemonstrante id Pathologia: fieri sic, vt a collecta in his locis febrium putridarum materia salutare huic naturae motus haud difficili negotio determinentur, quibus, cum materia nocua educatur simul, febris ipsa, causa sua cessante,

te,

DE VLCCRE PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM. 25

te, praecauebitur. Idem quoque contingere potest, quando quaecun- que alia causa adest, impuritates ad ventriculum et intestina magis, quam ad alia loca aduocans. Hinc vero simul patet, cur in vtroque casu, quem adduximus, febris maligna neque per sudorem, neque per mictionem copiosius frequentiusque contingentem, praecaueatur? Quando contra ea materia febrium putridarum satis est subtilis, ut minima vasa permeare queat; quando causae deficiunt, hanc materiam ad alia loca, quam cutim, allicientes; quando demum nullum in cute adest impedimentum, delationem materiae ad eandem recusans: febris putrida, si praecaueatur, largioris sudoris ope potius praecauebitur, quam ad cutim, nisi obstaculum fuerit, omnes quasi confluant impuritates. Quodsi porro materia ista, febres putridas procreans, satis quidem resoluta et attenuata sit: verum quodcumque obtineat vitium, vel materiae, per cutim eruptionem impediens, vel eandem ad renes magis deducens: nullum tunc erit dubium, quin largior potius diuresis febrem putridam praecauere debeat. Quodsi vero tandem materia, resoluta paululum, neque critice ad ventriculum et intestina deferatur, vel in cellulosam exsudare debet, in qua restagnans dolorem, tumorem, cum subsequente partis exulceratione, sine omni difficultate procreabit. Ex his, ut credo, varii isti, quibus praecauentur febres putridae modi diiudicari possunt. Plura hac de re dicere neque institutum meum, neque necessitas requirit.

do. §. XXVII.

Loca, quae a febris putridae materia exulcerari debent.

Alia quaestio loca, a materia febris putridae adfecta, respicit. Quum enim vlcera, a subnascente iam febre putrida enata, non vnum eundemque locum occupent, quod vel casus §§. XXII. XXIV. suppeditati, demonstrant: merito formari potest quaestio, vndenam haec locorum differentia oriatur? Vlcus produci nequit, nisi exulcerans materia ad locum exulcerandum deferatur. Quidquid ergo efficit, ut materia quaedam determinatae cuidam corporis humani parti potius, quam

D

aliis,

aliis, inferatur: illud ipsum simul caussabitur, vt vlcus, inde determinandum, illam potius, quam has, adfigat. Nemo non perspicit, causas istas similes esse caussis congectionum humorum sanguinisque. Hinc debilitas, irritatio, locorum vicinitas et caussae, quae iter humorum morantur per aliquam partem, huc pertinebunt. Omnes enim humores ad eam praecipue partem mouentur, vbi minima deprehenditur resistentia. Debilitas ergo partis solidae caussa erit congectionum, ad illam partem dirigendarum. Irritatio efficit affluxum humorum. Nonne itaque congectiones humorum concitabit? Quando partes sibi sunt vicinae in corpore humano, opus simul est, vt propius inter se inuicem fiat connexae. Verum nexus partium efficit, vt malum, in vna harum partium contractum, facile ad alteram propagetur. Nonne id quoque de congectione valebit? Quando demum caussae, iter humorum per aliquam corporis humani partem morantes, adsunt: coaceruantur in hac parte humores, quod iam sine producta congectione fieri nequit. Allatae ergo hae caussae generatim caussantur, vt vlcus potius in hac, quam in alia parte corporis humani efficiatur. Neque difficulter haec ad ea, quae §§. XXII. XXIV. diximus, adplicantur. In priore subiecto sudoriferum illud affertum humores validissime ad peripheriam tendere coegit. Materia febrilis, nondum forsitan satis resoluta, sudore elicit magis adhuc inspissata, per minima vascula cutanea transire non poterat, neque hinc etiam perspiratione, intensiori reddita, excerni. A tergo tamen, ob impetum humorum continuo pulsa, vbique tamen, excepta cellulosa cutanea, magnam deprehendens resistentiam, in illam exsudauit, vi sua rodente vlcus determinans. Nimis subtilis, nimisque rigorosus forer, qui a me requireret, vt ostenderem rationes et caussas vlcis, circa colulum producti (§. XXII.). Minimae enim istae circumstantiae, quibus hoc innititur, in milite praecipue, qui leuiores non curans, ad ea etiam non attendit, non nisi difficillime deteguntur. In altero subiecto (§. XXIV.) facilius haec patent. Venaesectio enim partem debilitauit, morus manus,

nus brachiique, vt et ligatura, cum materia putrida iam praesente, congestionem, ob debilitatem iam enatam, grauiorem reddiderunt; vnde dein factum est, vt tumor inflammatorius, minitante postea gangraena, subortus sit.

§. XXVIII.

Vlcera, febrem putridam praecauentia inter se inuicem comparantur.

Vlcera, vt docuimus, quae, putridam praecauent febrem, diuersae sunt naturae. Alia enim sunt benigna, alia maligna; alia interna, alia externa; alia ab ipsa febris putridae materia oriuntur, alia contra ea vel artificialia sunt, vel naturalia quidem, sed non a febris putridae materia producta. Necessè iam est, vt indagare suscipiamus, quaeenam horum vlcerum, inter se inuicem comparatorum, maximam corpori, ad concipiendam febrem putridam disposito, afferant salutem? Quum benigna vlcera functiones corporis humani minus laedant, quam maligna, atque salutis, a morbis salutiferis afferendae, magnitudo, reliquis iisdem, aestimetur ex minori, quo functiones corporis humani laeduntur, gradu: sequitur, vlcera benigna hac in re malignis generatim praeferenda esse. Vlcera externa non solum materiam nociuam foras expellunt, sed occupant etiam loca corporis nostri ignobiliora; interna contra ea non tantum retinent materiam in corpore, sed etiam nobiliores adficiunt corporis partes. Ergo iterum hac in re vlcera externa generatim praefertur vlcerebus internis. Vlcus artificiale, comparatum cum vlcere, a febris putridae materia producto, hoc procul dubio erit praeferendum, cum ob erosione partium solidarum, per materiam, corpori inhaerentem, effecta, non oriatur. Quod vlcera demum attinet naturalia, a febre tamen putrida non producta, comparata cum iis, quae ingenerat febris putridae materia: erit in determinanda eorum salute, tam ad materiam, ex vlcere fluentem, quam ad loca, quae occupant, respiciendum. Quodsi vlcus, a febris putridae materia non enatum, benignum magis fuerit; quod si praeterea ignobiliora corporis loca erodat: tunc illud eo omnino erit praeferen-

ferendum, quod a febre putrida subortum est et loca occupat nobiliora. Quodsi vero illius malignitas excedat huius malignitatem: quodsi ab illo loca nobiliora, ab hoc partes ignobiliores adficiantur: nullum erit dubium, quin hoc illo praestare debeat. Ceterum generatim in comparandis hisce viceribus ad finem erit respiciendum. Quo citius enim febrem putridam praecavent, quo minori id aegrotantis incommodo perficiunt: eo maior erit salus, ab istis oriunda. Quo magis vero illorum contraria obtinent: eo minor erit salus.

§. XXIX.

Eadem comparantur cum aliis modis, quibus febres putridae praecaventur.

Dictum iam est §. XXVI. dari alios adhuc praeter vlcera modos, quibus febres putridae praecaventur. An itaque his is dictas febres praecauendi modus, qui per vlcera fit, praefendus sit? vt inquiramus restat. Quando per transpirationem auctam, aut diuresin potentiozem febris praecauetur putrida: nulla tunc inde, docente experientia, laeditur functio manifeste. Contrarium obtinet, si vlcerum formatione eiusmodi febris praecauetur. Ergo vlcera hac in re non sunt transpiratione et diuresi praefenda. Neque etiam vomitu et diarrhoea (XXVI.) generatim praefenda sunt. Quamuis enim haec putrida materia in interiora corporis loca agat: citius tamen hisce naturae conaminibus eadem expellitur, quam, vt plenariam suam tyrannidem in adductas partes exercere queat. Atque hinc elucescit, quantopere salus, ab istis vlceribus speranda, limitanda sit; quod magis adhuc patebit, si consideraueris, quam facile eiusmodi vlcera insignem nanciscantur malignitatis gradum, quod ex historia morbi, §. XXII. enarrata, lucidissime adparet: quamque facile praeterea fiat, vt ad obtinendum suum effectum inepta sint (§§. XI. seq.).

§. XXX.

Quomodo practicum circa haec vlcera versari oporteat?

Quando, attentus ad ea, quae in superioribus demonstraui-
mus, haec ad methodum medendi reuocet: facile tunc deprehendes, sequen-
tes regulas circa vlcera, febres putridas praecaentia, attendendas esse:

- I) Si vlcus fuerit artificiale externum: curandum est, vt apertum semper
feruetur. Quando enim vlcus coalescit: materia febris putridae ef-
fluere nequit. Hinc ea suboriantur tunc symptomata necesse est,
quae ab exanthematum retropulsione nimis frequenter contingunt.
- II) Idem tunc erit obseruandum, quando vlcus fuerit externum natura-
le, siue benignum, siue malignum, vsque dum omnis corrupta mate-
ries expulsâ sit.
- III) Vlcera, febrem putridam praecaentia, latitante iam materia harum
februm in corpore, tractentur, vt vlcera composita.
- IV) Respiciatur febris putrida, eoque admittatur simul, vt corrupta ma-
teria lenioris transpirationis ope expellatur.
- V) Quodsi vlcus fuerit internum: huic medeamur secundum eam me-
thodum, quam viscerum exulcerationes requirunt.
- VI) Denique diaeta, vitaeque regimen ita instituantur, vt copia materiae
corruptae inde imminuatur, futura coerceatur.

§. XXXI.

Conclusio.

Quae ad adimplendas expositas §. antec. indicationes faciunt
remedia; ea tam in therapia, quam in chirurgia fusius recenserî solent.
Nihil itaque restat, quam vt nunc huic dissertationi finem imponam, cum
omnia dixerim, quae scopus praesens requirebat, adiciens tantum, me
in his malis egregios corticis peruiani effectus saepius obseruasse; ca-
vendumque esse, ne tumores molles, ante febrem putridam comparentes
in peripheria, ita tractemus, vt reuocata abinde materia,
haec dein in viscera facuire incipiat.

DE VICE REIPUBLICAE
PRAENOBILISSIMO NEC NON DOCTISSIMO
CANDIDATO

HONORVM DOCTORALIVM DIGNISSIMO
AMICO SVO HONORATISSIMO

S. P. D.

H. ADOLPHVS CRUWELL M. C.

BIELEFELDENSIS.

Maximo cum gaudio amplector occasionem publicis *TIBI*, Amice perquam colende, declarandi litteris, quanti *TE* faciam. Multa mihi suppent, quae *TIBI* dantur laudi, sed nolo panegyrum *TIBI* nunc dicere, atque laudes *TVAS*, arte medica promeritas, excurrere, ne modestiam, quae in *TE* singularis est, violem; Attamen silentio praeterire non possum, *TE* neque tempori, neque sumptibus, neque studio percipisse, neque aliud quid intermisisse, quod ad artis salutaris solidam aliquid cognitionem acquirendam confert. Per triennium Berolini in laboribus anatomicis indefessam industriam, dexteritatemque omnino singularem tacite sum admiratus. Quoties in hominum visceribus veritatem, ea in sorte etiam amabilem, quaesivimus una, invenimus, nobisque sumus mutuo toties gratulati. Qua de re mentem *TIBI* non significo solum, sed & claro obstrictissimam. Colligas nunc eruditionis acquisitae fructus uberrimos, laetissimosque, ac incepta *TIBI* omnia, ac negotia nunquam non fausta felicia, fortunataque, ex animi sententia, eueniant, ut in misere ex morbis decumbentium salutem, & solatium cedant. Me *TE* amantem pari amore amplectaris, id est, quod iterum, iterumque abs *TE* peto, atque contendo. Vale. Dabam in Regia Fridericiana, d. XII. Januar.

MDCCLXIV.

MON-

MONSIEUR ET TRES - CHER AMI!

L'Amitié, dont vous m'avez honoré pendant le séjour que vous avez fait non seulement à Berlin, mais aussi dans cette Académie & pendant le tems, que nous avons été Compagnons d'habitation, me fait prendre une part si sensible à la dignité, dont vous allez être revêtu, que je ne puis me contenter de vous avoir témoigné ce sentiment de bouche. Je vous en renouvelle, MONSIEUR & très - cher Ami les assurances par écrit, & vous prie de recevoir favorablement les vœux très - sinceres, que j'adresse à Dieu pour vos prosperites. Je souhaite, qu'il vous conserve dans une parfaite santé jusqu'à l'age le plus avancé pour la gloire de votre Patrie & pour la consolation de votre chere famille, qu'il responde sur vous ses plus precieuses benedictions & vous accorde une heureuse reüssite dans toutes les choses, que vous entreprendrez dans la science que vous pratiquez, & vous rende par là en état d'être toujours la Terreur des Maladies & le soulagement des Malades. Ce sont les vœux, que je fais à l'occasion de votre Promotion; & s'il me reste encore quelque chose à souhaiter, c'est votre précieuse amitié, dont je vous prie de m'accorder la continuation, & d'être persuadé, que je ne cesserai d'y répondre par mon zèle & par l'attachement inviolable, avec lequel j'ai l'honneur d'être

MONSIEUR ET TRES - CHER AMI

Halle le 12. Janvier
1764.

Votre très humble & très obéissant
Serveur & Ami

FREDERIC PIERRE BOUZANQVET
DE S. PETERSBOURG
ETUDIANT EN MEDECINE.

En

En! decus quod mox **TIBI** conferendum est.

Atque honores purpureos **TKORVM**

Ceu laborum praemia gratulamur

Pectore lacto.

Attamen nostros animos acerbus

Afficit moeror, quia nos relinquit

Canadus versus scelerisque purus

Alter Orfiter,

Sed vocat **TE** patria, quique languent

TE vocant. Redi in patriam, valere

Fac **TVVM** dulce auxilium petentes.

I pede fanko.

Floreat, longum patriaeque saluus

Oium praestes; **TVA** fama crescat;

Sis memor nostri, atque cuique nostrum

Perge favere.

PRAENOBISSIMUM atque **DOCTISSIMUM**
H. M. GUTFELD,

Amicum suum dilectissimum summos in Medicina honores
capessentem hocce carmine gratulabundi profequi
voluerunt

B. C. H. LANGHEIM,

ET

I. N. WEISSER.

Dis. med. Halle,
Med. Diss.,

6. 1758-68.

ULB Halle

3

002 830 728

5b

Riko ✓

DE

VLCERE
PVTRIDAM PRAECAVENTE FEBREM

EX DECRETO
GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS
PRAESIDE

VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO

DOMINO

D. PHILIPPO ADOLPHO BOEHMERO

MED. ANAT. ET CHIRVRG. P. P. ORDINAR.

ACADEM. CAESAR. NAT. CVRIOS. ITEMQVE IMPERIAL. PETROPOL. NEC NON REGIAR.
BEROL. SCIENT. ET PARIS. CHIRVRGOR. SODALI,

PRO

GRADV DOCTORIS

AD DIEM XII. IANVAR. MDCCCLXIV.

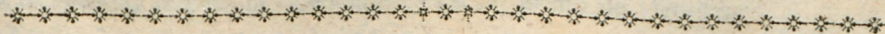
IN REGIA FRIDERICIANA

PVBLICE DISPVTABIT

AVCTOR

HENRICVS MATTHIAS GVTFELDT

HOLSATIO-ALTONENSIS.

HALAE AD SALAM AERE BEVERIANO.

